

**МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО КОЛЕДЖУ ПРИ
ВИВЧЕННІ ФАРМАКОЛОГІЇ**

Однією з актуальних проблем сучасної педагогічної науки і практики є проблема активізації навчання. На сучасному етапі розвитку освіти реалізація принципу активності в навчанні має велике значення, оскільки від якості навчання залежать кінцеві результати навчання, відповідно, професійна компетентність майбутніх фахівців.

Питанням активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів присвячені роботи багатьох зарубіжних та вітчизняних дослідників. Різні аспекти цієї проблеми вивчали А. Алексюк, М. Ашибор, А. Вербицький, В. Вергасов, С. Зінов'єв, М. Кларін, В. Козаков, В. Ляудіс, Р. Нізамов, В. Семиченко та ін.

У дослідженнях О. Білецького, Б. Грінченка, О. Музиченка, О. Потєбні та ін. обгрунтовано різноманітні засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів. Засобам активізації пізнавальної діяльності студентів на лекціях присвячено публікації М. Радченко, М. Голубевої, Х. Бахтіярової.

Умови ефективної організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у своїх дослідженнях висвітлювали П. Автономов, В. Буряк, Л. Петренко, М. Скаткін, А. Сорокін.

Форми та методи активізації навчально-пізнавальної діяльності знайшли відображення в працях М. Єнікєєва, В. Лозової, В. Онищука, Л. Степашко, І. Харламова, Т. Щукіної та ін.

Але, слід зазначити, що єдина класифікація методів активізації навчально-пізнавальної діяльності, яка охоплює широкий та різноманітний діапазон традиційних та інноваційних методів і форм організації навчання, відсутня.

Мета публікації – висвітлення методів і прийомів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів фармацевтичного коледжу при вивченні фармакології.

Аналіз сучасної психолого-педагогічної літератури дозволив визначити навчально-пізнавальну діяльність як форму загальнолюдської діяльності, змістом якої є освоєння системи знань і методів діяльності, культурних цінностей і суспільних відносин. Відповідно до цього, навчально-пізнавальна діяльність студента забезпечує засвоєння способів та досвіду професійного рішення практичних завдань, оволодіння професійним мисленням та творчістю, тобто вона є професійно спрямованою діяльністю.

Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності перетворюють навчання у творчо-пошукову діяльність, яка позитивно впливає на його ефективність, спонукає до пошуку різноманітних прийомів засвоєння знань. Необхідність активізації пізнавальної діяльності студентів зумовлена тим, що за допомогою сучасних засобів, прийомів, методів ефективно вирішуються дидактичні завдання, які важко вирішити за умов традиційного навчання.

Програма з фармакології складається з 5 модулів, які в свою чергу поділяються на 14 змістових модулів. Головним завданням викладача є навчити студентів орієнтуватись у засобах лікування і профілактики захворювань за допомогою лікарських препаратів, підготувати фармацевта до інформаційної роботи з питань раціонального застосування ліків.

Виходячи з вищезазначеного, в процесі вивчення цієї навчальної дисципліни необхідно розвивати не тільки пізнавальні, а й професійні мотиви і інтереси, системне мислення студентів, формувати соціальні вміння і навички взаємодії і спілкування, вчити вмінню сумісної діяльності та взаємодії, здатності приймати спільні рішення, виховувати відповідальне ставлення до справи, усвідомлювати соціальні цінності та установки як колективу, так і суспільства в цілому.

Досягнення високих результатів навчання потребує створення не тільки відповідних психолого-педагогічних, а й організаційно-методичних умов, а

саме: педагогічно правильного використання принципів розвитку пізнавальної діяльності; різноманітність методів, прийомів та засобів навчання; створення емоційного фону та доброзичливої атмосфери, врахування індивідуальних особливостей студентів при організації навчального процесу; комплексне використання технічних засобів навчання тощо.

Одночасне поєднання традиційних (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький) та інноваційних педагогічних методів (інтерактивні методи викладання, метод проектів, рольові ігри, використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet) тощо) підвищує внутрішню мотивацію до навчання, сприяє самостійній дослідницькій діяльності, що у підсумку забезпечує досягнення запланованих результатів навчання.

Серед інтерактивних методів викладання фармакології, які застосовуються для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів слід назвати такі: «незакінчені речення», «мозковий штурм» і його варіації, «вилучи зайве», «роз'єднай рецепт», «дешифрувальник», «заверши фразу», «асоціації», «алфавіт» тощо. Ці методи дозволяють активізувати студентську аудиторію як на лекційних, так і на практичних заняттях, оскільки потребують включення мисленневих процесів, переключення уваги на різні об'єкти, забезпечують динамічну зміну діяльності та ін.

Як свідчить досвід, на практиці викладач рідко застосовує лише один метод активного навчання, частіше поєднує декілька.

Нами широко застосовуються такі активні методи і форми навчання як проблемні лекції, психологічні практикум, практичні заняття (навчально-рольові, ділові ігри, тренінги, відео тренінги тощо); для формування мотивації – створення проблемних ситуацій; використання групового обговорення правильності виконання проблемних завдань.

Висока ефективність засвоєння знань з фармакології досягається у процесі роботи студентів у малих групах із 3-7 осіб. Працюючи разом над

одним завданням, студенти вчаться взаємній співпраці, кожен має змогу висловити власну думку на поставлене питання, а відчуття особистої відповідальності за результат групової роботи спонукає якнайкраще проявити себе й застосувати свої знання. Причому, навчання у співпраці доцільно застосовувати у трьох варіантах: навчання в команді (Student Team Learning); навчання у співпраці (Cooperative Learning); навчаємося разом (Learning Together). При такій організації навчання студент максимально використовує весь свій інтелектуальний і творчий потенціал, що сприяє високій якості виконання завдань і повноті засвоєних знань та є необхідною умовою готовності до самоосвітньої діяльності.

Також з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів нами використовуються дидактичні ігри. Принципами конструювання і використання ділової гри на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Фармакологія» є такі: імітаційне моделювання конкретних умов і динаміки певного виду діяльності; ігрове моделювання змісту і форм професійної діяльності; спільної діяльності; діалогічного спілкування; двоплановості; проблемності змісту імітаційної моделі і процесу його розгортання в ігровій діяльності.

Ці принципи, віддзеркалюючи сутність ділової гри, визначають її складові частини, логіку, внутрішні зв'язки і вимагають їх системного застосування. Включення елементів гри у освітній процес підвищує рівень навчально-пізнавальної діяльності; ділові ігри, як різновид ігрових методів, розв'язують проблему розвитку корекції й удосконалення мислення студентів; можуть слугувати ефективним засобом формування стійких пізнавальних потреб та інтересів, якщо будуть враховані впливи факторів змісту навчального матеріалу, процесу діяльності студента та педагогічного спілкування; формування у студентів навичок розумових операцій, знаходити нові прийоми дій в умовах проблемних ситуацій.

Отже, застосування на практичних заняттях ділових ігор дозволяє майбутніми фахівцями програти різні ситуації, які можуть виникнути в процесі професійної діяльності.

Таким чином, використання методів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів сприяє підвищенню якості засвоєного ними навчального матеріалу й формуванню у них культури самоосвітньої діяльності.

Список використаних джерел

1. Булавенко С. Д. Загадки, ребуси, шаради до курсу «Економіка»: матеріали до уроків / С. Д. Булавенко // Економіка в школах України. – 2012. – № 1 (86). – С. 20–27.

2. Софій Н. Сто і один метод активного навчання [Електронний ресурс] / Софій Н., Кузьменко В. // Професійний журнал для вчителів «Відкритий урок». — Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/1360/?list=0>

3. Тарасова О. Інтерактивні методи навчання як засіб активізації пізнавальної діяльності студентів під час лекційних занять [Електронний ресурс] / О. Тарасова. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>. – Назва з екрана